

2988

Näckern.

Min grubbos farfar, Lasse-Brånn, stenh.
le gā li' Björkefalla, o' när han kom li' åen, så lā'
dås en kunn på broen, o' då' va' näckern. Då var han
"liggar du här, när ja' kommer te baka, så skjuter
ja' de. När han kom så lā' näckern li' häl' fin i ån.
o' sa: "Så skjut m!" O' han sköt, o' försan bli' alldo.
Lös keroler! O' då' kom en orkan, som knastade opp ho-
vorn långt oppo på lan', o' han fick lag i en al o' höll
se i den, för annars hade han farit i åen. Sen kum-
mer han inlo på ett helt år gā nåra vallen.

2988

En midsommarsaftan skulle Lasse Brånn
gå före en äldre flicka. Då kom där en alddelös naken man-
sko vid åren. Och han fröddes då var en av hans bröder, som
hade vakt över hunden. Men då kom han en häst, som
sprang i åren. Närkem han fröskapa se före var han
vilt.

2988

En gång hittade en flicka gå ner på
vingen o' ta hästen o' harva. O' då gick här en häst,
o' hon trodde där va' denna häst. Hon to' den o' gick
hem må' den. Där sas då: "O'a' inta väg häst, men
gacke du dit i harva. Spärra inte från honom utan
o' ge honom ditt förläst". O' när hon löste hästen, så
tol' han förläst, annars hade han fåt henne gjäl
må'se.

Bl.

Härter. Bol

Kyrkbacken s:m

1930

Uppr. Elin Jappson
Västerås
Bro. Bengt Häggström
f. 1856 i Kyrkbacken

Om man di badade skulle di kasta en
sten o' binna näckan. Eller också komme di kasta
shåb i vattnet, så skulle inta näckan ha magt
mö'dom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

Bl.
Kvistens bl
Västervik

Nygård Petter Jeppeson
Västervik
Bör. Bengtsson Kärrman
f. 1856 i Västervik.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

1970
Näckan spelade. Då var han flukos,
o' di fick höra näckan spela, o' di började dansa, o'
dansade, åmra ti' di kom fe' gästankru. Då var då'
en som kunde sanna dom, annars hade di den-
sat i gjön.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

Då' va' en flicka, som frågade ve'sjön.
Så kom då' en karl o' sa: "Har ja' då' du har glömt
o' frälta?" - "Har ja' glömt målet, så ska' ja' ha då'
själv", sa hon. Då' för han i sjön o' va' en häst, o'
ramnit bli' alldeles röd.

2988

Torsten.

I laan bodde Tonken. Då' va' en ti-
ten en må' en rö' lura o'gräkt skegg. Si hade för se,
att den som kunne beställa se' en Tonke ble' aldri'
utfalls'.

tsl.

Kyrkohult en histers härad

1950

Uppf. Elise Jeppe松原

Vär. Brigitte Håkansson

f. 1856. i Kyrkohult

Grollekarlana i Tullshult.

Hankan va' åldat, o' han kunde mönna komster. En gång, när di hade höstnad, så va' di å hela däin, å da manade han fram bå' hästar o' drängar, som sbo; så egentligen behöerde han inga drängar ella hästar, för han kunde ej åtta maha fram.

När di häste om vintern, så kom de
frå' grubbar må' var sin byer så', o' di dro' in, så fört
di häste. O' Hankan fick si mön så, men di annra
bonnernas misko sin. Men di kunde ingenting göra,
för Hankan hade enda andar, som gjore sitt åt
bonom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

2988

Då' va' en gång, som en nabo hade
gått o' talat om, att den skrigubben Hankan, han
kan ingenning. Då' ställde Hankan då' så, att nabol
ble' foki! Sa' sa' Hankan se' honom: "Då' du vill, så
ska' ja' noch göra de sna, om du bara vill lyda me!"
O' Hankan sörer en ring i leorkean, o' i den skulle
han sitta i leorkean. O', om då' kommer nåen, o'
vill locka där de, så' ska' du inte gå' ut." Sa' Hankan.
"Men när ja' kommer, så' ska' ja' gå' in i ringen fö'
de, o' då' vil du, att d'å' ja', för di an'ra han inte
gå' in i ringen. Men om da tycker, d'å' ja', så' ska'
du inte gå' ut ur ringen ända." - O' han gick in i
ringen. O' när han sittit en ti', så' kom då' en, som
litenade Hankan. Men han kunde inte gå' in i
ringen. Påll som då' va', så' to' han opp en dö'
madraska. Han fridde, han skulle ble' rädd o' sprin-
ga ifrån ringen. O' ett mä' ett annat så' hade di dit

2988

allt möjligt sätt, för att han skulle få rädd. Om mitten kom Hankean o' gick in i ringen fö' honom. Då sae Hankean fö' honom, att han skulle kasta sin keppa utanför körkan, o' sen kvarlämna ålle' skulde han följa må' honom dit. O' då' lä' keppan sönrioveren i smä, smä likar. Då sae Hankean, att så skulle nabon vat' somrioveren, om inte Hankean vat', för då' han skällt på honom. Men då' kummne han inte förlåta honom, förrän han prövat då' das i körkan.

Hankeans lärskola hade en gång tillhåt hans svartkorshöve, då han hade kört fö' levernen. O' hon fäste i den o'manade så fram en stor mängd smäkall. O' nät Hankean kom hem, så miste han kasta ut en skäpysa linfrö o' säja fö' dom, att di skulle placka upp di'. Nu såg datt kummne han manu ner dom.

Hankan fick ingen hörkegåer utan
ble' begravet på sin gær, o' ännu kan en se spis
på graven, men intet utan vi' ju' o' park o' säng.

2988

Han hade en pojke, o' honom hade han
lärt må', men han kom illa ifrån då. Han helpe Kalle
o' gifte se må' en flicka frå' Ryd. Men han sägs, o' då kum-
me han inte reda upp då. Nu förråll kom då en tø' givn,
o' di lyckte han åt o' drack honom tø'. O' han gick må'
honom in, o' di lät se färsammaw, o' frånvaro foddar, då
va' en å hans kamrater. Men om märren va' Kalle dö'.
Men den andre va' intet närr riket' manuka.

Si va' o' sojo på ett hotel i Ryd, Kalle
o' ett par andra. O' där va' en slakthare, som ble' å må'
300 kronor. Då sa' Kalle: "I' du visar på, att du intet har
läppat dom, så' å' di solna, o' då ska' du få dom lebaka!"

2988

○' på månen kom då' en målaro må' prugerna, ○' han
liksom gick i sömnen. Sen talade Kalle fö' honom, ○'
då' välvande han.

Så va' då' en gång, han va' nte o' hörn-
de. Då' mötte han di som hörde Stockar fö' en dag,
○' häslarna sydde inlo dia' lasset ja' sätt. Då' sae
Kalle: "Spärra fra' lasset, så' ska' ja' försöka, om min
häst kan dra' fram Stockarna." Då' sae han, sorr
hördi: "Då' kan du väl inlo dia' opp dom må' en häst,
när inlo vi kan då' må' häa!" - "Kan väl låta me
försöka," sa' Kalle, ○' så' dro' han opp Stockarna. O' se,
då' va' då', att han hade fåt krafften fra' di an'go häs-
arna o' lagt den fö' sin häst, mens han dro' opp
lasset. För sitt verk fick Kalle 500 kronor.

Sen va' då' Harald i Fallshult. Han
va' vist son fö' Kalle. - På den sien frändle di già-

2988

ra, som di myllade möch. Men Harald fick inte
folk se' hjälps; di folke, di ville inte gå se' den da-
re holländaren. Men då sae han: "Så ska ja väl ha
då' gjort ända". O'då' ble' ett fastigt liv, då' susoade
o' däname. O'så' fick han sin härre händ.

O' den hade han en piga, o' hon ble'
må' barn. O' när hon skulle födlossas må' då' bar-
nik, så' m' skulle barnamorskan se' henne. Men
då' va' inta ti, att hon skulle ha barnet, utan bar-
namorskan se' barnet från henne ända, o' hon dör.
Tänk nu hon dör, så' sa' hon: "Om ja' dör, så' ska hon
ja' skäll, för då' att hon har fått livet å' mig." O' ibland
ble' barnamorskan så' tacksam, som om hon ej alls skulle
ha barn. Då' sa' di se' henne, att hon skulle gå' se' pi-
ans grav o' bea se' före. Men hon trodde då' inta
utan ble' allt värre o' värra. Så' sae folk, att hon

2988

skulle gå ti' den där Harald o' se honom följa må'se
ti' graven, o'så skulle han mana upp henne, o'så
skulle barnamorskan bra se före. O'då' lätte Ha-
rald henne. O'möcht rikligt, då gick dit, o'han kall-
te upp henne. O'när hon kom upp, så kom hon först
opp ifter hund o'sen efter midjan. O'när barnamors-
kan fick se henne, så sae hon: "Jasa", d'å' da, din
bra mänska, som har vällat med sā möclig' ont.
O'då' va' dā' nās, att den oppmanade hade rikt
häb ba' barnamorskan o' Harald. Barnamorskan
skulle i stället kelt om förlåtelser. Harald måtte
opp ti' Rörback - då' va' prästen - o'han måtte ut
o'mana ner henne.

En gång va' Harald vo' Blomunds-
ry'. Dā' va' märket. Da' hade han länt sigjus må' en
a'en, för hans häst hadde falat. Men innan han länt
sigjus må' hörde frå' honom. Dā' sae hans beurrat:

"Vi få vāb gādā." Men Harald sa: "Vil du vara följa mā
mā, sā' ska' vi vokt ha skjörs." O'dā' kom häst o'
vagn, o'di sallt se opp. O'på ett par minuter va'
di hemma igen. Min kamratin sae: "Ja' åker aldrin
sā' wina!"

Svarthornsboken hade gått i arv frā'
Hansan te' kalle o'sun fr' Harald. Dā' va' sten och mā'
nō' skrifft. Var den nu ä', ä'dā' ingen som vist. Si
säjer, att en kan inte bränna upp den, men man
kan grava ner den i jorden.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

2988

Göta - pojken

Hör i ti'ca va' dā' ingen skola, utan
en flicka lärda sina barn gjälvt. Dā' fördrades ingenting
annat än lilla kaksen. Göta-pojken va' frå' Väckelsäng,
o' han kom te' Farafjäl. Där traffade han hävna Söne,
som va' en rik bonde. Göta-pojken hette Pelle. Han o'
en gammal flicka, som va' en trettio år, borgade halas
va', o' di ble' barn, o' hon ble' må' barn. O' Söne, han
var far, visste ingen annan va', än att han for ut te'
prästen o' talade om detta hänta, att han hade fått en
en göta-pojke, o' så dā' hade gällt må' flinken. O' di
ville ha varauva. "Men dā' finns ingen hjälps för ho-
nom, för han är inte konfirmerad", sa' han. Prästen
sa': "Ja hitt pojken, så får ja se honom, om han har

2988

förlan 'ti' o' kunnat tala, så ska' vi försöka, om vi kan
få fram honom. O' han ti' dit pojken o'satte ut di tie
bruden, o' då' lärde han se, o' den så konfirmerade pris-
ha honom. O' han valde sina gifter, o' då' ble' gif-
termål mellan honom o' flickan. O' hennes far tem-
te upp ett skyttejor', o' byggde upp hus ti' dom. O' då'
ble' giftermål å i rapport. O' då' hette Gustahagen ?
denna dia', där sitt di bodde. O' getapojken, då' va'
min farfar.

Fr. Listerus hū
Kyrkbacken
1930

Herr. Elias Jeppesson
Per. Bengtta Källstrand f. 1856.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ha-Bengtan och båtmannen.

Son va' frå' smällan', en fälli' flicka va' dā! Son fäste se ve' en gammal man i farabot, som va' rik. Hans bror ble' äng på honom, man di gifte se o' köpte se en går! Vi fick fri barn. Men sen va' dā' en häxman, o' han begypte praka må' Bengta. O'di ble' förtjuska i varan'ra. Han hade va' vi kalla fluermed (ansmilt), o' dā' ga' Bengta sin man like dā' o' dā'. O' ovantid ga' hon honom mijalle, o' dā' bråkete han upp dā' dā' skulle se ut, som om han hade en spiledom. Så höll hon på länge, o' he'slut ga' hon honom, så han dör! Man dro' in i salen inför vässa, för man hade inga barn. — Sen började hon på må' bar-

2988

2988

vet. Du da' slö' hon o' ga' henne näf, som så ut som socker. Då' kom pjan, sissa, som va' systertomme, o' fick se, o' då' frågade hon: "Va' ä' då' I ger fösen?" Då' sa Tla-Bengtan bara: "Hon leva vär bättre upp smörlerna så vär som sockret!" Då' sprang sissa o'talade om då'. Men Tla-Bengtan stängde in gräbben i rummet, o' när di kom dit, så' ta' barnet därför. Hon hade också försökt ge då' an'ra barnet, men då' döc in. - Nu annämnade man sakem, o' på begravningen, när mört folks va'samlak kom lansmannen o' hälplade ta' Tla-Bengtan o' hästmannen. O'di bli' sen halshuggna på Vigeljungen. Hon gick framadit t' k' döden o' sjöng en psalm, o' hon lät först spela upp flåtan, när di skulle hugga huvudet å' hen. Men när di skulle halshugga hästmannen, så' fick di hugga hov slå', innan di fick å' halset.

2988

Herr - Käll.

Så' va i Källboda, o'då' va så' att
andra försök så ble' då oväntat nästan överrinnna. Du
söndra skulle di te' körkau, o' di skulle å o' hämta
hästarna, men di va i nätverna i den an'res hage.
O'så' hade han sett, att hästarna brukade gå in
i hans hage. O' nu lä' du komma - då' o' Hugo
Kjell - o' väntade på att han skulle komma. O'
när han kom, så högg han häst honom. Så hade
han en pyrk må'st, o' pykern skulle leja se nu
o' sätta i blösen, så kommi di till skylla honom fö
då'. Men Hugo - Kjell kom i alla fall i härliga, o' där
ble' han bekant med gravana. Tu den sien fick di
riko beröra för se, så di kom ut. O' när Hugo kom

2988

ut, sa' briga' han se te' Kalleboda, o' ve' en hōslaa
träffade han arbetsfolk frå' gäru. Sa' gile han fram
o' sa': "Gubben här är väl i hälsa?" - "Ja, då är han",
svarade di, "men han va' bättre än förringen, för man
fick minstingen mat, när han va' hemma!" Sen trots
han te' kärningen, o' då ble' di räddas för va' di hader
sagt. Men då lele' bättre må' maten.

O' nu, när han va' hemkommen, sa' li-
de han Sjuna, som han hade träffat i fångelast te'
drängar. O'sen giv han en källare, o' där hade han
Sjuna, o'sen va' di å o'stok om nätterna. Si stal
alleslåns, o' folk kunnat inte begripa, va' då va' för
sjun. O'di kallt på o'stok i tte år. Si hade di
granskit hatt te' källaren, där Sjuna va' om däru.
O'sa' om jilen kohle di gröt i en stor keksel, goc
gröt; o' sjuna o'drängarna gladdes se åt den goc
gröt, men di gile ingenhet å den, för matvarum

2988

bar den fö' ljunarna. Sen sätte hon på en hatt och vakt.
Hon sätte den fö' grön fö' julen. Då sagde den ensa
prinsen: "Kanne grön skä' vär' ljunarna också ha?" Då
skimlade ledeningen, för hon märkte, att de hade vist
föll reda på att - så nu julen, så stals då i Tulse-
boda om natten, dyrer, halskrar o' pringer. Bonnu-
dans fö' klocka fö' Långboda, för där var en klocka, som
kunne slålla hem ljunagoden. Nu var ju Inge-Hjelle
nämndeman, så visades inte annat då, men
den klocka sa: "Var ni kommer hem, så vi' den förs-
te gävorn, ni kommer fö' i Kalleboda, står då' frå'
hästar, som du har varnat. Då ska ni gå' in o'
ramnsaka!" Mörkt nötkött, där sätter hästarna, o' då'
var fö' Inge-Hjellans. Si hämbade länsmannen o'
torjade ramnsaka. Si bröt upp galten, o' där hette de
slöra, slöra klockan må' pengar. O' i lagåren hette
de klocka blau' halmen. Sen fö' allt ramnman häk-

2988

Lada: kejringar, gubben, tre flickor o' fem pojkar.

Om julen ställde ungdommen ha sammanläggning hos en bonde. Så den sien brända bönerna brämrin själva. O' kuge-Kjellas dräng kom so' naben o' villa ha ett halstop brämrin. "Då' ska du få, om du säjer, va' tjuagordet är", sa' bonnen. — "Då' kan ja' inta, för då kan ja' också komma i hättan", svarade drängen. Så sae bonnen: "Ja' ansvarar för de, om du säjer då!" O' då sae han då! Den tje' kan hätskaf, men bara likt', för han hade ju fall om att. När di va' o' hätskade dom, så va' då juläppet på vinnan. Så sae kuge: "Vi får inta åla i dom, för vi ska ha dom själva!" — "Vi får juläppet nog, när ni lemnar te' hätskif", sa' dom som rannsalcade.

För i världen såg gult här brämare o' knallarikering. O' en sian hade kuge-Kjell mordat o' gravet ner, o' di hittade honom fira är eftersät.

2988

Ø' dā' har gått i arv - Ø' när dā' ble' upp,
så hörde di upp te Tarabot må' Gjagods et te'
unge - Kalla daler. Ø' dā' kallnade di i baksynnen upp
Gjagods et bi' dynr o' bolstar. Ø' dā' ble' en tule i
hela byen, o' dā' va' på fördämningen, o' när folkskub
te bi' körkan, kumme di berappat gā' ut.

Tor inle länge sen - dā' var Ginge
är sen - så byggde nien ett hus i Källboda, Ø' dā'
höllade di en gräbrett eftir en, som di rörat.

Olof Hultanssons hustru gifte se te' kom-
puskulla, Ø' dā' hade Gjarnas stolt. Ø' när han kom
må' bolstar o' dynr, så sas svärmor: "Ja, så' hade
ja' du inle frukt, ja' skulle ja' se min bolstar igen!"
Ø' han var dā' på bättan igen o' hörde te' kaka te'
Tarabot o' sa: "Har ni inget annat än Gjagods o' ge
mig?"

"Ji hade en flicka, o' hon hade en

2988

barn. O' den flickan hon so' åt Skåne sen. Tidet gick nu
så, att hon förgjorde barnet o'sen se gick. Så da' ble'
arkiv må' allihop di där. O' nu å' da' bara Olaf Hakans
son igen, o' han har sagt, att da' han nu lidit å,
da' hanke å' fädernas gärningar. Hans syskor drack
te se mellan Karlshamn o'Steinv. Da' bläckte opp en
orkan, o' sågta hanbrade. Hans andra syskor o' brorres
man fra' Linngrala Ryd, di va' rika, men på nöra
år ble' di sa' udfattig, så di kunnre levaapt åba se
milla. Di so' fr' Malmö.

Di har hittat allmogelit tingaods,
silverbagare o' prunger, frå se di byggde om, frå förr
hade di ryggasastur. O'når di byggde om, så hitta
de li. O'sen va' da' aktion på billegodset. Många
gick dit o' köpte, frå di ville ha ett minne å Augo.
Tyll. O' Olaf Hakanssons far, han hade så' milt, så
han va' å' ba' i Karlshorona o'i Malmö o' lyfle korb.

2988

målningsrytter o' silverbägare o' allt möjligt.

Sven hette han, som va' gift med Augo
Kjolla flicka. Han va' i Klumnderruds leönka, o' han ha-
de en sifferhalstduk, en hatt o' en rock, som di kände
igen, o' då' so' di å honom; o' han måtte skicka hem
hem o' fi kläder.

Så' hade Augo-Kjoll en häst, som
kallades gängare. Si går inlo på samma säll som
avira hästar. O' många kände igen den, när di kom
om näckerna, för då' va' ingen annan, som hade en
sån häst. — Så' va' folle, som inlo hon gi' ållt krona
om kräckarna, för där va' tjurar.

O' så' va' då' en visa om Augo-Kjoll,
som di brukade sjunga; men ja' kommer bara
ihåg, hur den förfjorde.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2988

I Källboda, där bodde en nåmndman,
o' vill ni veta, va' denne grubben bor,
så' ska' ni ta' å' vägen ve' 'Mi'sommars bero',
så' ska' ni vandra den vägen fram,
fö' där å' grubben hemma, som rikligt själva
kan.

2988

Nedgrända skatter.

Si grov ner prunor. Sen sar di', att troh-
ten fick majst mā' dom. Så va' dā' en, som satt ner
prunor, som dör. Sen odlade di en mose, o' nār di
gick o' stö, så hittade di en kibble mā' pruner. "Hitt mā'
hien o' dryck fräns övr kafflen!" Då gjore di, o' di pen-
ger han räbet mā' hien, di fick han, men di är nu fö-
dvärn.